

Kort historik över företaget Berggrens Rosodlingar AB

av Lars Berggren.

[/hembygd/rosodl.htm](#)

[UKF:s Startside](#)

Trädgårdsstaden Hässelby

Den 9 mars 1907 kom min farfar Lars-Erik Berggren till Hässelby för att där starta en handelsträdgård. Han kom närmast, från Örbyhus Slottsgård, där han under ett antal år varit slottsträdgårdsmästare.

Det var flera trädgårdsmästare som kom till Hässelby i början av seklet. I slutet av 1920-talet hade något 100-tal etablerat sig där.

Orsaken till att denna trädgårdsstad växte upp, var att en förbrännings-station för sopor anlagts vid Lövsta, några km från Hässelby i slutet av 1890-talet. Eftersom det var gott om hästar i huvudstaden på den tiden, blev det en hel del stallströ, som fraktades ut till Lövsta. Stationsinspektör Lindau på Riddersviks station, (senare Hässelby station) kom på idén att sälja tomtmark till hugade trädgårdsmästare som med hjälp av stallströ ville lägga varmbänk för odling av grönsaker och i viss mån även blommor. Försäljningen gjordes i samråd med greve Bonde på Hässelby Slott, som var ägare till marken.

Trädgårdsmästarna hade som regel ett hårt arbete för att få igång sina trädgårdar, men de flesta lyckades och byggde efter en tid upp prydliga bostadshus och så småningom också växthus. Varorna såldes på torgen inne i Stockholm, och ofta var det mästerns fru, som ombesörjde den försäljningen. I början fraktades produkterna på båt, som avgick från Berghamns brygga.

Berggrens rosodlingar i Hässelby

Min farfar hade år 1915 kommit så långt, att han byggt fyra små växthus. I ett av dessa planterade han så sina första drivhusrosor. Huvudsorten hette Mälarrosen, och var lysande röd. Min farfar talade ofta om den. Under första världskriget sprang priserna på trädgårdsprodukter i höjden. Farfar berättade att farmor Josefina kunde åka till torget med två stora korgar, som hon bar en på varje arm, fyllda med drivhusrosor. När dagen var slut kunde

hon komma hem med en tusenlapp.

Min far, Gustav /Gösta/ Erik, som föddes på Örbyhus Slott, hade alltifrån början hjälpt sin far med trädgården och fr.o.m. 1924 övertog han driften, som var inriktad på samma produkter, som pappa Lars-Erik odlat, d.v.s. snittrosor, krysantemum samt diverse grönsaker och blommor på friland. En uppskattad grönsak, som farfar odlade redan på Örbyhus Slott var kronärtskockan.

Min far drev företaget på ett förtjänstfullt sätt, så att när vi var framme vid slutet av 1940-talet, var hela markarealen täckt med växthus på en yta av c:a 12.000 m².

Lars Berggrens lärdomsår i USA

Jag gjorde som min far en gång gjort; jag tog över rörelsen. Men innan jag gjorde detta, hade jag under ett antal år varit ute som praktikant i olika rosodlingar, bl.a. hos en på den tiden mycket skicklig rosodlare i Helsingborg, Bror Engkvist. 1950 åkte jag till USA som s.k. utbytes-student. Vi var en grupp på åtta stycken grabbar, som var inbjudna av American-Swedish Institute i Minneapolis i Minnesota. Sju av grabbarna skulle praktisera på olika gårdar under ett halvår och därefter studera på lantbrukslinjen vid universitetet under ett år. Som den ende inom hortikultur kom jag att praktisera hos två olika rosodlare i St. Paul. Jag arbetade bl a hos en rosodlaren Robert Rosacker, som ursprungligen kommit från Tyskland. Under tiden hos honom blev jag inbjuden till en intensivkurs, som var förlagd till Richmond, Indiana. Där fanns på den tiden den största rosodlingen i USA. Dit kom odlare från hela USA och kurserna sköttes av de mest kunniga professorerna inom snittrosodling. De mest bekanta kom från Ohio State University, beläget i Ohios huvud-stad Columbus. Professorernas namn var Alex Laurie och D. C. Kiplinger.

Dessa båda inbjöd mig, att istället för att gå på universitet i St. Paul, Minnesota, komma till dem på O.S.U. i Columbus. Jag accepterade naturligtvis. I och med detta blev jag kurskamrat med många rosodlarsöner från olika delar av U.S.A.

Efter ett år, då jag tillgodogjort mig en hel del kunskaper om hur man odlade rosor, åkte jag med en svensk kamrat till Californien. Under vistelsen vid universitetet hade jag nämligen fått ett fint erbjudande om anställning på en rosodling utanför San Fransisco, Mt. Eden Nursery. Jag var där och tittade men kunde tyvärr ej ta anställningen, då jag redan sedan flera år tillbaka blivit inviterad till en frilandsodling av rosor. Ägaren av denna kom ursprungligen från Sverige. Han var nu gammal och pensionerad och driften sköttes av han son, Bob Lindquist. Företaget hette Howard of Hemet och låg c:a 120 km öster om Los Angeles, upp emot Klippiga bergen.

Där fick jag först lära mig pollinering, d.v.s. korsning av rosor. Därefter ägnades en stor del av tiden åt ockulering. Det går så till att man sätter in ett rosöga på vildstammen, som sedan växer tillsammans. Under tiden jag arbetade i Hemet, besökte jag flera forskningsinstitut, där jag lärde mig mer om förädling.

Rosodlingarna flyttar till Upplands-Bro

Efter två år återvände jag sedan till Sverige, där min far såg fram mot att jag skulle överta odlingen hemma . Vid den tiden började vi bli trångbodda i Hässelby eftersom staden pockade på större ytor för blivande bostadsbebyggelse. Far och jag såg oss därför omkring för att finna ny lämplig mark, där man skulle kunna starta på nytt.

Efter mycket sökande fann vi en lantgård i Upplands-Bro, c:a 35 km nord-väst om Hässelby. Den hette Lövsta och låg vid norra änden av Lejondalssjön. Gården hade en gång ägts av Gustav Vasas far Erik Johansson. Vi köpte gården år 1953 och 1954 började vi bygga de första växthusen. Att vi fastnade för just den här gården, berodde på att här fanns riklig tillgång på vatten till växthusen. Det var inte så lätt att både driva lantbruk och odla rosor i växthus jämsides. Jag arrenderade då ut lantbruket till min befallningsman.

I växthusen växte rosorna bra, mycket beroende av ny färsk jord och en duktig rosodlare, Raino Valtonen. När vi drivit odlingen på Lövsta Gård under exakt 10 år, kom beskedet att Svea Livgarde skulle köpa gården, där den skulle ingå i ett s.k. skyddsområde omkring regementet. Jag sålde då gården, men fick arrendera växthusen under ytterligare en 10-års period. Samtidigt hade jag sett mig om efter ny lokalitet och fann den nere vid Bro samhälle. Där hade jag möjlighet att köpa en del av Finnsta gård. Arealen var c:a 22 har. Detta skedde år 1965. Under de kommande 14 åren byggdes det upp en växthusyta på 16.000 m², där vi uteslutande odlade snittrosor.

De vanligast odlade snittrosorna

Huvudsorten av rosorna är den högröda Gabriella-rosen. Den är en sport av den orangefärgade Mercedes. Sporten fann jag i ett av växthusen i Hässelby. Tillsammans med den tyska rosförädlingsfirman Kordes patenterades rosen under 1977 och fick namnet Gabriella, som även är namnet på vår äldsta dotter. Den har alltså idag varit patenterad under 22 år, vilket är mycket sällsynt med tanke på hur många nya sorter av rosor som kommer fram varje år. För ett par år sedan förlängde man patenttiden på vissa växter från 20 till 25 år. I Övrigt odlas den gula sorten Frisco. Den är högavkastande. Fortfarande odlar vi Mercedes rosen. En annan ros som går i samma färgton som Mercedes är Lambada, ganska ny. En rosa ros med namnet Kiss odlas i viss utsträckning, liksom en sport av denna som kallas

Medeo. Den är champagnefärgad.

Eskimo är en crèmefärgad ros, svårödlad men med god avkastning, när den vill växa. Av lite udda sorter, som vi odlar här är den mörkt röda First Red. Sorten Amadeus har ungefär samma mörka nyans. En något ljusare kallas Red Berlin. En rosa ros som kallas Noblesse är omtyckt, liksom även den rosa Dream. Några äldre sorter som vi fortfarande odla är Jacarandea, som naturligtvis är jacarandafärgad. Can-Can, som egentligen heter La Minuette, är vit med en liten svagt röd kant. Några andra sorter är den kända rosafärgade Sonis och den gula Golden Times rosen. Några helt nya sorter är Mirakel, orangefärgad och Indian Femme, även den orange-färgad. Av nyheter i gul färg har vi Golden Gate och Golden Strike.

Idag odlas de flesta rosorna i inaktivt material, såsom i Grodan /stenulls-matta/ eller i torvmattor. Tidigare odlades allting i jord, men då svårigheter uppstod med olika sjukdomar och nematoder i jorden, var vi nödsakade att övergå till andra odlingsmetoder.

Fyra generationer rosodlare inom familjen

Numera sköter vår son Lars-Erik all odling. I packrummet är det nu vår dotter Gabriella som har ansvaret tillsammans med mamma Sonja och pappa Lasse. Dessutom arbetar ytterligare 2-3 i packrummet, när det är säsong.

Rosorna säljs till största delen i Trädgårdshallen i Årsta av en trädgårds-mästare Göran Apelgren och hans familj. Man packar som regel rosorna till försäljning två gånger i veckan, söndag e.m. och onsdag e.m. för försäljning på måndag och torsdag morgon. Rosorna sorteras i olika längder, från 70 cm till 20 cm längd med 10 cm intervaller. D.v.s. vi har 7 olika längder på sorteringen. Rosorna packas 20 st. i var bunt med undantag av längden 20 cm. Dessa packas i 10-pack. De är avsedda att säljas direkt till kunden i blomsterhandeln.

Åren i Portugal 1965 - 1974 (tillägg 2008)

Då det var svårt få fram rosor under den mörka delen av året, elektrisk belysning var inte tänkbart vid den här tiden, gick jag i tankar att bygga upp en filial i ett sydligare land. Tidpunkten var 1965. Jag dryftade detta med några vänner, en nejlikodlare från Billeberga i Skåne och den andre även han nejlikodlare från Tönsberg i Norge. Vi enades om att Portugal skulle vara ett lämpligt land. Vi for dit och fann en lantgård på ca 25 har. Där byggde vi upp växthus på en yta av 30 000 m². Vi hade således 10 000 m² var. Jag odlade rosor, min vän från Billeberg odlade nejlikesticklingar och slutligen min norske vän odlade nejlikor i snitt.

Odlingsbetingelserna var goda och snart skulle vi skicka den första sändningen till Skandinavien. Men när jag kom med min egen produktion till Trädgårdshallen i Stockholm, kom blomstergrossisterna som mest köper sina blomster från utlandet. De talade om att om jag fortsatte med att ta in rosor från Portugal, så skulle de bojkotta mig. Till saken hör att jag hade frågat Trädgårdshallen om lov att föra in rosorna eftersom varan var producerad av mig själv.

Jag löste det hela på ett, enligt min mening, elegant sätt. Jag hade sett att inga rosor producerades för hemmamarknaden i Portugal. Jag besökte myndigheterna där och de var mycket positiva till att jag sålde mina rosor i Lissabon.

Det är klart att vi hade en hel del problem där nere, bl.a. med personalen. Alla ville vara sina egna "bossar". Av den orsaken fick jag resa dit ner ganska ofta. Under de 9 åren jag drev odlingar i Portugal, var jag där 36 gånger. Eftersom jag även hade ganska stora odlingar i Stockholmstrakten, kände jag att det var lagom att avveckla odlingarna i Portugal. Det var 1974.

Det hade i alla fall varit en synnerligen intressant period, mycket fick man lära sig och mycket fick man se.